utorak, 20. listopada 2020.

P9_TA(2020)0274

Akt o digitalnim uslugama i postavljena pitanja o temeljnim pravima

Rezolucija Europskog parlamenta od 20. listopada 2020. o Zakonu o digitalnim uslugama i pitanjima temeljnih prava (2020/2022(INI))

(2021/C 404/03)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegov članak 2.,

— uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegove članke 16. i 114.,

— uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima, a posebno njezine članke 6., 7., 8., 11., 13., 21., 22., 23., 24., 26., 38. i 47.,

— uzimajući u obzir Direktivu 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) ([1]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ („Opća uredba o zaštiti podataka”, (OUZP)) ([2]) ,

— uzimajući u obzir Direktivu 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija („Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama”) ([3]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/1808 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga („Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama”)1a u pogledu promjenjivog stanja na tržištu ([4]),

— uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ („Direktiva o autorskom pravu”) ([5]),

— uzimajući u obzir Preporuku Komisije (EU) 2018/334 od 1. ožujka 2018. o mjerama za suzbijanje nezakonitih internetskih sadržaja ([6]),

— uzimajući u obzir ocjenu Europola o procjeni prijetnje organiziranog kriminaliteta na internetu (IOCTA) od 18. rujna 2018.,

— uzimajući u obzir relevantnu sudsku praksu Suda Europske unije,

— uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača i Odbora za kulturu i obrazovanje,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A9-0172/2020),

([1]) SL L 178, 17.7.2000., str. 1.
([2]) SL L 119, 4.5.2016., str. 1.
([3]) SL L 201, 31.7.2002., str. 37.
([4]) SL L 303, 28.11.2018., str. 69.
([5]) SL L 130, 17.5.2019., str. 92.
([6]) SL L 63, 6.3.2018., str. 50.

utorak, 20. listopada 2020.

A. budući da se temeljna prava, kao što su zaštita privatnosti i osobnih podataka, načelo nediskriminacije te sloboda izražavanja i informiranja moraju ugraditi u središte uspješne i trajne politike EU-a o digitalnim uslugama; budući da se ta prava moraju sagledati kako po slovu zakona tako i u duhu njihove provedbe;

B. budući da su se vrste digitalnih usluga i uloge pružatelja digitalnih usluga drastično promijenile od donošenja Direktive o elektroničkoj trgovini prije 20 godina;

C. budući da se povjerenje korisnika može steći isključivo digitalnim uslugama kojima se poštuju njihova temeljna prava, čime bi se osiguralo ne samo korištenje uslugama nego i konkurentna prednost te stabilan poslovni model za poduzeća;

D. budući da su pravila o zaštiti podataka koja se primjenjuju na sve pružatelje digitalnih usluga na području EU-a nedavno ažurirana te su u cijelom EU-u usklađena s Općom uredbom o zaštiti podataka; budući da su pravila o privatnosti za elektroničke komunikacije, koje predstavljaju podskup digitalnih usluga, obuhvaćena Direktivom o privatnosti i elektroničkim komunikacijama te da su trenutno u fazi revidiranja;

E. budući da se zahvaljujući naprednim tehnologijama količina svih vrsta sadržaja koji izrađuju korisnici i usluga koje se pružaju na mrežnim platformama, uključujući usluge u oblaku, povećala eksponencijalno, dosad neviđenom brzinom; budući da to uključuje nezakoniti sadržaj, kao što su slike koje prikazuju materijale koji se odnose na seksualno zlostavljanje djece na internetu, i sadržaj koji je zakonit, ali može biti štetan za društvo i demokraciju, kao što su dezinformacije o lijekovima za bolest COVID-19;

F. budući da su govor mržnje i dezinformiranje na internetu proteklih godina postali sve raširениji zbog pojedinaca i disruptivnih aktera koji se koriste internetskim platformama kako bi povećavali polarizaciju, koja se pak upotrebljava u političke svrhe; budući da su žene, nebijelci, osobe koje pripadaju ili za koje se smatra da pripadaju etničkim ili jezičnim manjinama te pripadnici zajednice LGBTIQ često žrtve diskriminirajućeg govora mržnje, zlostavljanja, prijetnji i prebacivanja krivnje na internetu;

G. budući da tom trendu doprinijele internetske platforme čiji se poslovni model temelji na prikupljanju i analizi korisničkih podataka u cilju stvaranja većeg prometa i „klikova” te, s druge strane, generiranja više podataka o profilu, a time i veće dobiti; budući da to dovodi do sve više senzacionalističkog sadržaja; budući da govor mržnje i dezinformiranje štete javnom interesu jer potkopavaju iskren i pristojan javni diskurs te s obzirom na to da mogu potaknuti nasilje u pravom životu, predstavljaju prijetnju javnoj sigurnosti; budući da je borba protiv takvog sadržaja ključna kako bi se zajamčilo poštovanje temeljnih prava te zaštita vladavine prava i demokracije u EU-u;

H. budući da se društvene mreže i druge platforme za distribuciju sadržaja koriste tehnikama profiliranja za ciljano usmjeravanje i širenje svojeg sadržaja i svojih oglasa; budući da se podaci prikupljeni iz digitalnih tragova pojedinaca mogu rudariti na način koji omogućuje visokoprecizan prikaz vrlo intimnih osobnih podataka, posebno ako se te informacije spoje s drugim skupovima podataka; budući da su skandali povezani s poduzećem Cambridge Analytica i Facebookom na vidjelo iznijeli rizike povezane s netransparentnim postupcima obrade podataka internetskih platformi, pri čemu je otkriveno da je na neke glasače primijenjeno mikrociljanje u svrhu političkog oglašavanja, a katkad je čak bila riječ ciljanim dezinformacijama;

I. budući da automatizirani algoritmi koji odlučuju o tome kako postupati sa sadržajem trećih strana na internetskim platformama te u tom kontekstu prioritizirati, distribuirati i brisati taj sadržaj, među ostalim, tijekom političkih i predizbornih kampanja, često preslikavaju postojeće diskriminacijske obrasce u društvu, što dovodi do visokog rizika od diskriminacije za one koji su već pogođeni; budući da se uslijed široko rasprostranjene uporabe algoritama za procese uklanjanja i blokiranja sadržaja također postavljaju pitanja o vladavini prava, zakonitosti, legitimnosti i proporcionalnosti;

J. budući da mali broj uglavnom neeuropskih pružatelja usluga ima bitnu tržišnu snagu i utječe na prava i slobode pojedinaca, naših društava i demokracija kontrolirajući način na koji se informacije, usluge i proizvodi prezentiraju, što

onda ima velik utjecaj na funkcioniranje država članica i na njihove građane; budući da odluke tih platformi mogu imati dalekosežne posljedice na slobodu izražavanja i informiranja te na slobodu i pluralizam medija;

K. budući da je pristup politike u borbi protiv nezakonitog sadržaja na internetu u EU-u dosad uglavnom bio fokusiran na dobrovoljnu suradnju te se temeljio na uklanjanjima određenim sudskim nalozima, iako sve veći broj država članica na međusobno neusklađen način donosi dodatno nacionalno zakonodavstvo za borbu protiv nezakonitog sadržaja; budući da su odredbe za borbu protiv određenih vrsta nezakonitog sadržaja uključene u nedavno doneseno sektorsko zakonodavstvo na razini EU-a;

L. budući da samoregulatorni pristup koji primjenjuju platforme sam po sebi ne osigurava odgovarajuću transparentnost, odgovornost i nadzor; budući da takav pristup ne pruža odgovarajuće informacije javnim tijelima, civilnom društvu ni korisnicima o načinu na koji platforme rješavaju problem nezakonitog sadržaja te aktivnosti i sadržaja kojim se krše njihovi uvjeti ni o tome kako općenito reguliraju sadržaj;

M. budući da se takvim pristupom ne jamči nužno poštovanje temeljnih prava te da se stvara situacija u kojoj se sudske odgovornosti djelomično prenose na privatne subjekte i koja predstavlja rizik od zadiranja u pravo na slobodu izražavanja;

N. budući da je regulatorni nadzor u EU-u sektorskog karaktera; budući da bi bila korisno nastaviti sa sveobuhvatnijom koordinacijom među različitim nadzornim tijelima diljem EU-a;

O. budući da nedostatak pouzdanih, usporedivih javnih podataka o raširenosti nezakonitog i štetnog sadržaja na internetu, o obavijestima o njemu te uklanjanju sadržaja na temelju sudskih naloga, njegovu samoregulatornom uklanjanju kao i o daljnjem postupanju nadležnih tijela stvara nedostatak transparentnosti i odgovornosti, i u privatnom i u javnom sektoru; budući da nema dovoljno informacija o algoritmima kojima se koriste platforme i internetske stranice ni o načinu na koji platforme rješavaju pitanje pogrešnog uklanjanja sadržaja;

P. budući da je seksualno iskorištavanje djece na mreži oblik nezakonitog sadržaja koji je olakšan tehnološkim razvojem; budući da golema količina materijala povezanog sa seksualnim zlostavljanjem djece koja kruži na internetu predstavlja velik izazov u smislu otkrivanja i istrage tog zlostavljanja te, prije svega, utvrđivanja identiteta žrtava; budući da se prema podacima Europola u protekloj godini broj prijava američkom Nacionalnom centru za nestalu i zlostavljanu djecu (NCMEC), sa sjedištem u SAD-u, o internetskom dijeljenju materijala povezanog sa seksualnim zlostavljanjem djece povećao za 106 %;

Q. budući da bi u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije sadržaj trebalo ukloniti na temelju sudskog naloga države članice; budući da pružatelji usluga smještaja na poslužitelju mogu koristiti alate i tehnologije za automatizirano pretraživanje kako bi otkrili i uklonili sadržaj istovjetan sadržaju koji je prethodno proglašen nezakonitim, ali da ne bi trebali biti obvezni općenito pratiti pohranjene informacije, ili aktivno pretraživali činjenice ili okolnosti koje upućuju na nezakonite aktivnosti kako je utvrđeno člankom 15. stavkom 1. Direktive 2000/31/EZ;

R. budući da je pouzdana elektronička identifikacija osnova za osiguravanje sigurnog pristupa digitalnim uslugama i za sigurnije provođenje elektroničkih transakcija; budući da je do danas samo 15 država članica obavijestilo Komisiju o svojem sustavu elektroničke identifikacije za prekograničnu priznavanje u okviru Uredbe (EU) br. 910/2014 ([7]);

S. budući da su internet i internetske platforme i dalje ključna lokacija za aktivnosti terorističkih skupina te da se koriste kao alat za širenje propagande, novačenje i promicanje njihovih aktivnosti;

([7]) Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014., str. 73.)

utorak, 20. listopada 2020.

1. smatra da za EU i njegove države članice postoje jasne društvene i gospodarske koristi od funkcionalnog jedinstvenog digitalnog tržišta; pozdravlja te koristi, a posebno poboljšan pristup informacijama i veću slobodu izražavanja; naglašava važnu obvezu jamčenja pravednog digitalnog ekosustava u kojem se poštuju temeljna prava utvrđena Ugovorima i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, posebno sloboda izražavanja i informiranja, nediskriminacija, sloboda i pluralizam medija, privatnost i zaštita podataka, i u kojem se jamči sigurnost korisnika na internetu; naglašava činjenicu da bi zakonodavne i druge regulatorne intervencije na jedinstvenom digitalnom tržištu kojima se nastoji osigurati ispunjavanje te obveze trebale biti strogo ograničene na ono nužno; podsjeća na to da su mehanizmi uklanjanja sadržaja koji se upotrebljavaju izvan jamstava zakonitog postupanja u suprotnosti s člankom 10. Europske konvencije o ljudskim pravima;

2. poziva Komisiju da uvede prilagođen regulatorni pristup kako bi se odgovorilo na razlike koje i dalje postoje između internetskog i izvanmrežnog okruženja te odgovorilo na izazov koji predstavlja raznolikost aktera i usluga koje se nude na mreži; u tom pogledu smatra da je ključno primijeniti različite regulatorne pristupe u pogledu nezakonitog i zakonitog sadržaja; ističe da bi se protiv nezakonitog sadržaja na internetu i kaznenih djela omogućenih kibertehnologijama trebalo boriti s jednakom strogoćom u pristupu i na temelju istih pravnih načela kao i protiv nezakonitog sadržaja i kriminalnog ponašanja izvan interneta, uz jednaka jamstva za građane; podsjeća na to da je upravljanje sadržajem uređeno Direktivom o elektroničkoj trgovini, koja čini pravni okvir za internetske usluge na unutarnjem tržištu;

3. smatra nužnim brzo i dosljedno uklanjanje nezakonitog sadržaja kako bi se suzbila kaznena djela i kršenja temeljnih prava; smatra da se dobrovoljnim kodeksima ponašanja to pitanje samo djelomično rješava;

4. poziva pružatelje digitalnih usluga da sadržaj uklanjaju s interneta savjesno, razmjerno i nediskriminirajuće, uzimajući u svim okolnostima u obzir temeljna prava korisnika te ključnu važnost slobode izražavanja i informiranja u otvorenom i demokratskom društvu kako bi se izbjeglo uklanjanje sadržaja koji nije nezakonit; traži od pružatelja digitalnih usluga koji na vlastitu inicijativu žele ograničiti određene zakonite sadržaje svojih korisnika da razmotre mogućnost označivanja tog sadržaja, umjesto njegova uklanjanja s interneta, čime se korisnicima daje prilika da sami preuzmu odgovornost za odluku o pristupanju tom sadržaju;

5. zauzima stajalište da bi se sve pravno propisane mjere uklanjanja sadržaja iz Akta o digitalnim uslugama trebale odnositi samo na nezakonit sadržaj, kako je definirano u pravu EU-a i nacionalnom pravu, te da zakonodavstvo ne bi trebalo uključivati nedefinirane koncepte i izraze jer bi se time stvorila pravna nesigurnost za internetske platforme te ugrozila temeljna prava i sloboda govora;

6. ipak, prepoznaje da aktualni digitalni ekosustav potiče i problematično ponašanje, kao što su mikrociljanje na temelju značajki koje otkrivaju fizičke ili psihološke ranjivosti, širenje govora mržnje, rasistički sadržaj i dezinformiranje, kao i neki novi problemi, kao što su organizirana zlouporaba višestrukih platformi te otvaranje korisničkih računa ili manipulacija internetskim sadržajem uz pomoć algoritama; sa zabrinutošću napominje da se neki poslovni modeli temelje na prikazivanju senzacionalnog i polarizirajućeg sadržaja korisnicima kako bi se povećalo vrijeme koje korisnici provode pred ekranom, a time i dobit internetskih platformi; ističe negativne učinke takvih poslovnih modela na temeljna prava pojedinaca i na društvo u cjelini; poziva na transparentnost politika kojima se regulira monetizacija sadržaja na internetskim platformama;

7. stoga ističe da bi trebalo ograničiti širenje takvog štetnog sadržaja; izražava čvrsto uvjerenje da su u tom pogledu od presudne važnosti vještine medijske pismenosti, korisnička kontrola nad predloženim sadržajima te pristup javnosti visokokvalitetnom sadržaju i obrazovanju; iz toga razloga pozdravlja inicijativu Komisije za uspostavu Europskog opservatorija za digitalne medije za potporu neovisnim servisima za provjeravanje činjenica, jačanje javnog znanja o dezinformacijama na internetu te potporu javnim tijelima zaduženim za nadzor digitalnih medija;

8. poziva Komisiju i države članice da podupru neovisne i javne medijske i obrazovne inicijative usmjerene na medijsku pismenost kao i ciljane kampanje za podizanje razine osviještenosti u civilnom društvu; naglašava da bi posebnu pažnju trebalo posvetiti sadržaju štetnom za maloljetnike koji se koriste internetom, posebno u kontekstu njihove izloženosti zlostavljanju na internetu, seksualnom zlostavljanju, pornografiji, nasilju ili samoozljeđivanju;

9. napominje da se općim i neselektivnim prikupljanjem osobnih podataka koji se odnose na svaku upotrebu digitalne usluge nerazmjerno zadire u pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka, s obzirom na to da internetske aktivnosti pojedinca omogućuju dubinski uvid u njihovu osobnost i manipuliranja u tom kontekstu; osobito ističe mogući negativan učinak mikrociljanog i bihevioralnog oglašavanja i procjene pojedinaca, naročito na maloljetnike i ostale ranjive skupine, uplitanjem u privatni život pojedinaca, postavljanjem pitanja kako bi se prikupili i koristili podaci koji se upotrebljavaju za personaliziranje oglašavanja, ponude proizvoda i usluga ili utvrđivanja cijena; potvrđuje da je pravo korisnika da ne podliježu raširenom praćenju upotrebe digitalnih usluga integrirano u Opću uredbu o zaštiti podataka i da bi ga trebalo pravilno primjenjivati diljem EU-a; primjećuje da je Komisija u svojem Prijedlogu uredbe o poštovanju privatnog života i zaštiti osobnih podataka u elektroničkim komunikacijama (2017/0003(COD)) predložila da se ciljano prireĎivanje sadržaja uvjetuje odlukom o sudjelovanju;

10. smatra da zavaravajuće ili nejasno političko oglašavanje predstavlja posebnu vrstu prijetnje na internetu jer utječe na središnje mehanizme koji omogućuju funkcioniranje našeg demokratskog društva, posebno kada takav sadržaj sponzoriraju treće strane i strani akteri; naglašava da se primjenom profiliranja u velikim razmjerima za političko mikrociljanje u svrhu manipuliranja ponašanjem pri glasanju mogu ozbiljno potkopati temelji demokracije; stoga poziva pružatelje digitalnih usluga da poduzmu mjere potrebne za identifikaciju i označivanje sadržaja koji su učitali društveni botovi te očekuje od Komisije da izda smjernice o uporabi takvih digitalnih tehnologija za uvjeravanje u izbornim kampanjama i politici političkog oglašavanja; u tom pogledu poziva na uspostavu strogih zahtjeva u pogledu transparentnosti za prikazivanje plaćenih političkih oglasa;

11. smatra da je nezakonit sadržaj potrebno uklanjati dosljedno i bez nepotrebnih odlaganja kako bi se odgovorilo na kršenja, posebno ona koja se tiču djece i sadržaja povezanog s terorizmom, kao i na povrede temeljnih prava, uz uspostavu potrebnih mjera zaštite poput transparentnosti postupka, prava na žalbu i prava na pristup učinkovitoj sudskoj zaštiti; smatra da dobrovoljnim kodeksima ponašanja i standardnim ugovornim uvjetima pružanja usluge nedostaje prikladna provedba te da su se oni pokazali tek djelomično uspješnima u rješavanju dotičnog pitanja; ističe da su neovisna nadležna tijela ta koja su u konačnici odgovorna za provedbu zakona, odlučivanje o zakonitosti internetskih aktivnosti te naređivanje pružateljima usluga smještaja na poslužitelju da uklone nezakonite sadržaje ili onemoguće pristup takvim sadržajima;

12. prima na znanje činjenicu da je, iako se nezakonitost određenih vrsta sadržaja može lako utvrditi, ta odluka teža za druge vrste sadržaja jer ih treba smjestiti u kontekst; upozorava da postojeći automatizirani alati nemaju mogućnost provedbe kritičke analize te da ne mogu na adekvatnoj razini razumjeti važnost konteksta za određene dijelove sadržaja, što bi moglo dovesti do nepotrebnog uklanjanja sadržaja te naštetiti slobodi izražavanja i pristupu različitim informacijama, među ostalim, o političkim stajalištima, što bi dovelo do cenzure; ističe da ljudska revizija automatiziranih izvješća koje podnose pružatelji usluga ili njihovi podugovaratelji ne rješava taj problem u potpunosti, posebno ako se ta dužnost povjeri privatnom osoblju koje nije dovoljno neovisno, kvalificirano ni odgovorno;

13. sa zabrinutošću primjećuje da se nezakonit sadržaj na internetu lako može umnožavati, čime se njihov negativan učinak uvelike povećava u vrlo kratkom vremenskom razdoblju; unatoč tomu smatra da Akt o digitalnim uslugama ne bi trebao obuhvaćati obvezu za pružatelje usluga smještaja na poslužitelju ili za druge tehničke posrednike prema kojoj bi oni morali upotrebljavati automatizirane alate za moderiranje sadržaja;

14. podsjeća na to da bi internetske platforme trebale uklanjati nezakonit internetski sadržaj, ali i da bi to trebalo biti popraćeno djelovanjem tijela kaznenog progona i pravosudnim djelovanjem u slučaju kaznenih djela; poziva Komisiju da razmotri uvođenje obveze za mrežne platforme prema kojoj bi one nadležnom tijelu morale prijavljivati teška kaznena djela kad saznaju da je došlo do njihova počinjenja; u tom pogledu smatra da u nekim državama članicama glavni problem nisu samo neriješeni slučajevi nego i slučajevi koji nisu ni otvoreni; poziva na uklanjanje prepreka za podnošenje pritužbi nadležnim tijelima; izražava svoje uvjerenje u to da bi s obzirom na bezgraničnu prirodu interneta i brzo širenje nezakonitog sadržaja na internetu trebalo poboljšati suradnju između pružatelja usluga i nacionalnih nadležnih tijela, kao i prekograničnu suradnju između nacionalnih nadležnih tijela, te ih temeljiti na načelima nužnosti i proporcionalnosti; u tom pogledu naglašava potrebu za poštovanjem pravnog poretka EU-a te utvrđenih načela prekogranične suradnje

i uzajamnog povjerenja; poziva države članice da svojim tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima osiguraju potrebno stručno znanje, resurse i alate kako bi im se omogućilo učinkovito i djelotvorno rješavanje sve većeg broja predmeta koji uključuju nezakoniti sadržaj na internetu kao i rješavanje sporova povezanih s uklanjanjem sadržaja s interneta; isto ih tako poziva da poboljšaju pristup pravosuđu u području digitalnih usluga;

15. ističe da se određeni sadržaj može smatrati nezakonitom u jednoj državi članici, dok je, s druge strane, isti taj sadržaj u drugoj državi članici obuhvaćen pravom na slobodu izražavanja; naglašava da, kako bi se zaštitila sloboda govora, izbjegli sukobi zakona, spriječilo neopravdano i neučinkovito geografsko blokiranje te kako bi se radilo na ostvarenju usklađenog jedinstvenog digitalnog tržišta, pružatelji usluga smještaja sadržaja na poslužitelju ne bi trebali imati obvezu uklanjanja informacija koje su zakonite u državi članici njihova poslovnog nastana ili državi članici u kojoj boravište ima njihov imenovani pravni zastupnik kao ni obvezu onemogućavanja pristupa tim informacijama; podsjeća na to da nacionalna tijela mogu provoditi samo naloge za uklanjanje koje su neovisna nadležna tijela uputila pružateljima usluga s poslovnim nastanom na njihovu državnom području; smatra da je potrebno ojačati mehanizme suradnje između država članica uz potporu Komisije i relevantnih agencija Unije; poziva na strukturirani dijalog između država članica radi procjene rizika koji prijeti od određenih vrsta sadržaja i radi utvrđivanja mogućih razlika u procjeni takvih rizika među državama članicama;

16. naglašava da bi nezakonit sadržaj trebalo ukloniti na mjestu gdje je smješten na poslužitelju te da se od običnih posrednika u prijenosu informacija ne bi trebalo zahtijevati da blokiraju pristup sadržaju;

17. izražava svoje čvrsto uvjerenje u to da bi postojeći pravni okvir EU-a kojim se uređuju digitalne usluge trebalo ažurirati kako bi se odgovorilo na izazove koje predstavljaju fragmentacija između država članica i nove tehnologije, kao što su raširenost profiliranja i algoritamskog donošenja odluka koji prožimaju sve sfere života, te kako bi se osigurali pravna jasnoća i poštovanje temeljnih prava, posebno slobode izražavanja i prava na privatnost na način koji, s obzirom na brzi razvoj tehnologije, uzima u obzir buduće okolnosti;

18. pozdravlja preuzetu obvezu Komisije da uvede usklađeni pristup u pogledu obveza za pružatelje digitalnih usluga, uključujući posrednike na internetu, kako bi se izbjegla rascjepkanost unutarnjeg tržišta i nedosljedna provedba propisa; poziva Komisiju da predloži najučinkovitija i najdjelotvornija rješenja za unutarnje tržište u cjelini, da istodobno nastoji izbjeći stvaranje novog i nepotrebnog administrativnog opterećenja te da jedinstveno digitalno tržište održi otvorenim, pravednim, sigurnim i konkurentnim za sve sudionike; naglašava da sustav odgovornosti za pružatelje digitalnih usluga mora biti razmjeran, da ne smije stavljati u nepovoljan položaj male i srednje pružatelje usluga te da ne smije u nerazumnoj mjeri ograničavati inovacije i pristup informacijama;

19. smatra da bi se reforma trebala temeljiti na čvrstim osnovama postojećeg prava EU-a i na potpunoj usklađenosti s njime, posebno s Općom uredbom o zaštiti podataka i Direktivom o privatnosti i elektroničkim komunikacijama, koja je trenutačno u fazi revizije, kao i na poštovanju nadređenosti drugih sektorskih instrumenata poput Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama; ističe da ažuriranje pravila o e-trgovini može utjecati na temeljna prava; stoga potiče Komisiju da u svom pristupu bude izuzetno oprezna te da u reviziju također ugradi međunarodne standarde ljudskih prava;

20. naglašava da je praktična sposobnost pojedinačnih korisnika da razumiju složene podatkovne ekosustave i da se u njima snalaze izuzetno ograničena, a isto vrijedi i za njihovu sposobnost da utvrde stavljaju li im se informacije koje primaju i usluge kojima se koriste na raspolaganje pod istim uvjetima kao i ostalim korisnicima; stoga poziva Komisiju da transparentnost i nediskriminaciju stavi u središte Akta o digitalnim uslugama;

21. insistira na tome da Akt o digitalnim uslugama mora imati za cilj osiguranje visoke razine transparentnosti u pogledu funkcioniranja internetskih usluga i digitalnog okruženja bez diskriminacije; naglašava da je osim postojećeg snažnog regulatornog okvira kojim se štite privatnost i osobni podaci potrebno uvesti i obvezu za internetske platforme kako bi se zajamčila zakonita upotreba algoritama; stoga poziva Komisiju da razvije sustav utemeljen na Direktivi o elektroničkoj trgovini kojim se jasno utvrđuje odgovornost pružatelja usluga za reagiranje na rizike s kojima se suočavaju njihovi korisnici te zaštitu njihovih prava te da predvidi obveze transparentnosti i objašnjivosti algoritama, kazne kojima bi se jamčila provedba takvih obveza, mogućnost ljudske intervencije i druge mjere, kao što su godišnje neovisne revizije i posebna testiranja otpornosti na stres kako bi se poduprlo i osiguralo pridržavanje propisa;

22. naglašava da neki pružatelji digitalnih usluga moraju biti sposobni nedvojbeno identificirati korisnike na isti način kao i kada je riječ o izvanmrežnim uslugama; konstatira da je nepotrebno prikupljanje osobnih podataka, kao što su brojevi mobilnih telefona, koje provode internetske platforme u trenutku registracije za određenu uslugu, često rezultat mogućnosti primjene jednostruke prijave; ističe da se u Općoj uredbi o zaštiti podataka jasno opisuje načelo smanjenja količine podataka zbog čega se prikupljanje podatka ograničava samo na one podatke koji su strogo potrebni za dotičnu svrhu; preporučuje da se od internetskih platformi koje podupiru jedinstvenu uslugu za prijavu s dominantnim tržišnim udjelom zahtijeva da usto podrže i barem jedan otvoreni sustav identiteta utemeljen na nevlasničkom, decentraliziranom i interoperabilnom okviru;

23. naglašava da je, u slučajevima kad je potrebna određena vrsta službene identifikacije izvan interneta, potrebno uspostaviti jednakovrijedan siguran sustav elektroničke identifikacije; napominje da je internetsku identifikaciju moguće unaprijediti provedbom prekogranične operabilnosti elektroničkih identifikacija u cijeloj Europskoj uniji iz Uredbe o elektroničkoj identifikaciji; traži od Komisije da istraži stvaranje jedinstvenog europskog sustava prijave kao alternative privatnim jedinstvenim sustavima prijave te da uvede obvezu prema kojoj digitalne usluge uvijek moraju automatski nuditi i mogućnost manualne prijave; naglašava da bi tu uslugu trebalo razviti tako da prikupljanje podataka o prijavi koje pružatelj usluga prijave može identificirati bude tehnički nemoguće te da prikupljeni podaci budu svedeni na najmanju moguću mjeru; stoga preporučuje Komisiji da također prouči stvaranje sustava provjere za korisnike digitalnih usluga kako bi se osigurala zaštita osobnih podataka i provjera dobi, posebno za maloljetnike, pri čemu se taj sustav ne bi smio upotrebljavati u komercijalne svrhe niti za praćenje korisnika na različitim internetskim stranicama; ističe da bi se ti sustavi prijave i provjere trebali primjenjivati samo na digitalne usluge za koje je potrebna osobna identifikacija, autentikacija ili provjera dobi; podsjeća da države članice i institucije Unije moraju jamčiti da su elektroničke identifikacije sigurne, transparentne, da obrađuju samo podatke potrebne za identifikaciju korisnika te da se koriste isključivo u zakonite svrhe, ali ne i komercijalne, kao i da se ne koriste za ograničavanje općeg pristupa internetu ili za praćenje korisnika na različitim internetskim stranicama;

24. smatra da je neophodno potpuno usklađivanje i pojašnjavanje pravila o odgovornosti na razini EU-a kako bi se zajamčilo poštovanje temeljnih prava i sloboda korisnika diljem EU-a; izražava uvjerenje da bi se u takvim pravilima trebala zadržati izuzeća od odgovornosti za posrednike koji nemaju konkretna saznanja o nezakonitim aktivnostima ili informacijama na svojim platformama; izražava zabrinutost zbog toga što noviji nacionalni zakoni za suzbijanje govora mržnje i dezinformacija dovode do sve veće fragmentacije pravila i do niže razine zaštite temeljnih prava u EU-u;

25. stoga poziva na donošenje zakonodavnih prijedloga na temelju kojih bi jedinstveno digitalno tržište ostalo otvoreno i konkurentno tako što će se usklađenim zahtjevima od pružatelja digitalnih usluga zahtijevati da primjenjuju djelotvorne, dosljedne, transparentne i pravedne postupke te postupovna jamstva za borbu protiv nezakonitog sadržaja u skladu s europskim vrijednostima i zakonom, između ostalog, u okviru usklađenog postupka obavješćivanja i djelovanja;

26. u tom pogledu smatra da je u pogledu odgovornosti za sadržaj trećih strana od presudne važnosti osigurati jasna pravila, zahtjeve i zaštitne mjere za internetske platforme; predlaže uspostavljanje zajedničkog regulatornog okvira kako bi se učinkovito identificirali i uklonili nezakoniti sadržaji;

27. ističe da bi pravila o mehanizmima za obavješćivanje o nezakonitom sadržaju i djelovanje u tom smislu trebala biti dopunjena zahtjevima da platforme poduzmu konkretne mjere razmjerne njihovu dosegu kao i njihovim tehničkim i operativnim kapacitetima kako bi se riješio problem pojave nezakonitog sadržaja u okviru njihovih usluga; stoga prepoznaje da se, kad je to tehnološki izvedivo na temelju dovoljno obrazloženih naloga neovisnih nadležnih javnih tijela i uzimajući u potpunosti u obzir specifičan kontekst sadržaja, od pružatelja digitalnih usluga može zahtijevati da provode periodična pretraživanja radi pronalaska konkretnih sadržaja koje je sud već proglasio nezakonitim, pod uvjetom da su praćenje i potraga za informacijama na koje se takav nalog odnosi ograničeni na informacije kojima se prenosi poruka čiji je sadržaj u načelu nepromijenjen u usporedbi sa sadržajem na temelju kojeg su pronađene nezakonitosti i koji sadržava elemente navedene u nalogu koji su, u skladu s presudom Suda Europske unije od 3. listopada 2019. u predmetu C-18/18 ([8]), do te mjere identični ili jednaki sadržaju da pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ne bi trebao provesti neovisnu procjenu tog sadržaja;

([8]) Presuda Suda Europske unije od 3. listopada 2019., *Eva Glawischnig-Piesczek protiv Facebook Ireland Limited*, C-18/18, ECLI:EU:C:2019:821

utorak, 20. listopada 2020.

28. ustraje u tome da bi se odabir konkretnih mjera trebao prepustiti platformama; podupire uravnotežen pristup utemeljen na dijalogu s dionicima, procjeni rizika koje platforme predstavljaju kao i jasnom lancu odgovornosti kako bi se izbjeglo nepotrebno regulatorno opterećenje platformi te nepotrebna i nerazmjerna ograničenja temeljnih prava, posebno slobode izražavanja, pristupa informacijama, između ostalog, o političkim idejama, i prava na privatnost; ističe da se određene obveze mogu podrobnije specificirati u sektorskom zakonodavstvu; naglašava da niti jedna mjera uspostavljena u tu svrhu ne može predstavljati, *de jure* ili *de facto*, opću obvezu praćenja;

29. ističe potrebu za odgovarajućim zaštitnim mjerama i obavezama zakonitog postupanja, uključujući obvezu ljudskog nadzora i provjere, kao i za postupcima za odgovaranje na obavješćivanja o nezakonitom sadržaju, kako bi se vlasnicima i učitavateljima sadržaja omogućilo da adekvatno i pravodobno brane svoja prava te osiguralo da su odluke o uklanjanju ili blokiranju zakonite, točne, dobro utemeljene, da štite korisnike i poštuju temeljna prava; ističe da se osobe koje sustavno i opetovano podnose neutemeljene obavijesti o nezakonitom sadržaju ili obavijesti koje predstavljaju zloupotrebu moraju sankcionirati; podsjeća na to da bi, osim postupaka kojima bi se reagiralo na obavješćivanje i izvansudskog rješavanja sporova koje platforme imaju na raspolaganju u skladu s unutarnjim sustavom za pritužbe, mogućnost djelotvorne sudske zaštite trebala ostati dostupna kako bi se zadovoljilo pravo na djelotvoran pravni lijek;

30. podupire očuvanje trenutačnog okvira za ograničenu odgovornost za sadržaj i načelo zemlje podrijetla, ali smatra da je ključna bolja koordinacija među nacionalnim nadležnim tijelima u pogledu zahtjeva za uklanjanje sadržaja; naglašava da bi nezakonit internetski sadržaj trebalo ukloniti na mjestu gdje je smješten na poslužitelju; ističe da bi takvi zahtjevi trebali podlijegati pravnim zaštitnim mjerama kako bi se spriječila zlouporaba i zajamčilo puno poštovanje temeljnih prava; naglašava da bi zahtjevi za uklanjanje koje izdaju nadležna tijela trebali biti konkretni i da bi u njima trebao biti jasno istaknut pravni temelj za uklanjanje; ističe da bi se učinkovit mehanizam nadzora i provedbe trebao primjenjivati na one pružatelje usluga koji ne poštuju zakonite naloge, uključujući proporcionalne sankcije kojima se uzimaju u obzir tehnički i operativni kapaciteti pružatelja;

31. podsjeća na to da pružatelji digitalnih usluga ne smiju biti zakonski obvezni zadržavati osobne podatke svojih korisnika ili pretplatnika za potrebe kaznenog progona, osim ako ciljano zadržavanje, uz puno poštovanje prava Unije i sudske prakse Suda Europske unije, ne naloži neovisno nadležno tijelo; nadalje, podsjeća na to da bi takvo zadržavanje podataka trebalo ograničiti na ono što je strogo nužno s obzirom na kategorije podataka koje treba zadržati, relevantna sredstva komunikacije, dotične osobe i određeno razdoblje zadržavanja;

32. smatra da bi u svrhu zaštite temeljnih prava Zakonom o digitalnim uslugama trebao uvesti pravila koja imaju za cilj osigurati da su uvjeti pružanja usluga pružatelja digitalnih usluga jasni, transparentni, pravedni te korisnicima dostupni na lak i pristupačan način; izražava žaljenje zbog činjenice da uvjeti pružanja usluga nekih platformi za sadržaj prisiljavaju policijske službenike da se koriste osobnim računima kako bi istražili određene pritužbe, što ugrožava i te istrage i osobnu sigurnost; poziva na učinkovitiju koordinaciju među državama članicama u pogledu daljnjeg postupanja nastavno na kazneni progon povezan sa sadržajem koji je označen kao nezakonit; podsjeća na to da se svaki nalog za uklanjanje sadržaja koje izda neovisno nadležno tijelo uvijek mora temeljiti na pravnim propisima, a ne na uvjetima pružanja usluga koje utvrđuju pružatelji usluga;

33. poziva Komisiju na to da osigura da korisnici imaju pristup raznolikom i kvalitetnom sadržaju na internetu kako bi se osigurala odgovarajuća informiranost građana; očekuje da će Zakon o digitalnim uslugama osigurati da je kvalitetnom medijskom sadržaju lako pristupiti te da ga je lako ga pronaći na platformama trećih strana kao i da su uklanjanja sadržaja usklađena sa standardima ljudskih prava te ograničena na sadržaj koji je očito nezakonit ili ga je nezakonitim proglasio neovisno nadležno tijelo; ističe da zakonit sadržaj ne bi trebao podlijegati nikakvim zakonskim obvezama uklanjanja ili blokiranja;

34. podupire intenzivniji dijalog između država članica, nadležnih tijela i relevantnih dionika kako bi se razvili, ocijenili i poboljšali pristupi „mekog” prava, kao što je Kodeks EU-a za borbu protiv dezinformiranja, u cilju daljnjeg utvrđivanja kategorija pravnog sadržaja, uključujući dezinformacije; očekuje od Komisije da u okviru posebnog instrumenta priloženog Aktu o digitalnim uslugama izda smjernice, uključujući pravila o većoj transparentnosti u pogledu moderiranja sadržaja i politike oglašavanja, kako bi se osiguralo da su uklanjanje i blokiranje zakonitog sadržaja na temelju utvrđenih uvjeta

ograničeni na apsolutni minimum; nadalje, poziva Komisiju da uspostavi okvir kojim se platformama zabranjuje da ostvaruju dodatnu razinu kontrole nad sadržajem koji se pruža pod odgovornošću pružatelja medijskih usluga i koji podliježe posebnim standardima i nadzoru;

35. osim toga, ističe da bi korisnici trebali imati veći izbor i veću kontrolu u pogledu sadržaja, uključujući više opcija o načinu na koji se on raščlanjuje za korisnike, te mogućnost izuzeća od bilo kakvog uređivanja sadržaja; snažno vjeruje u to da bi ustrojstvo i način rada takvih sustava preporuka trebali biti prilagođeni korisnicima te potpuno transparentni;

36. smatra da odgovornost, i u javnom i privatnom sektoru, te donošenje politika na temelju dokaza iziskuje pouzdane podatke o raširenosti nezakonitih djelovanja na internetu i borbi protiv njih kao, o uklanjanju nezakonitog sadržaja na internetu te o algoritmima za uređivanje sadržaja kojima se koriste internetske platforme;

37. u tom pogledu poziva na uvođenje obveze godišnjeg, sveobuhvatnog i dosljednog javnog izvješćivanja za platforme, razmjerno njihovu dosegu i operativnim kapacitetima, točnije o njihovim postupcima za moderiranje sadržaja, uključujući informacije o mjerama donesenima protiv nezakonitih djelovanja na mreži i standardizirane podatke o količini uklonjenog sadržaja te osnovnim pravnim razlozima i temeljima, vrsti primljenih zahtjeva za uklanjanje, njihovim obrazloženjima te broju zahtjeva čija se provedba odbila kao i razlozima za to odbijanje; naglašava da bi se takva izvješća, koja obuhvaćaju mjere poduzete u određenoj godini, trebalo podnijeti do kraja prvog tromjesečja naredne godine;

38. osim toga, poziva na uvođenje obveze godišnjeg javnog izvješćivanja za nacionalna tijela, uključujući standardizirane podatke o broju zahtjeva za uklanjanje i o njihovim pravnim temeljima, o broju zahtjeva za uklanjanje koji su podlijegali upravnim ili pravnim lijekovima, o ishodima tih postupaka, uz napomenu o ishodima u sklopu kojih su određeni sadržaj ili aktivnosti pogrešno identificirani kao nezakoniti, te o ukupnom broju odluka kojima su izrečene kazne, uključujući o prirodi kazni koje su izrečene;

39. izražava zabrinutost zbog fragmentacije i dokumentiranog nedostatka financijskih i ljudskih resursa koji su potrebni nadzornim tijelima; poziva na pojačanu suradnju među država članicama u pogledu regulatornog nadzora nad digitalnim uslugama;

40. smatra da bi se, s ciljem jamčenja pravilne provedbe Akta o digitalnim uslugama, nadzor u pogledu usklađenosti s postupcima, postupovnih jamstava i obveza transparentnosti utvrđenih u Aktu trebao uskladiti unutar jedinstvenog digitalnog tržišta; u tom pogledu podupire snažnu i strogu provedbu u okviru neovisne nadzorne strukture EU-a koja je nadležna za izricanje novčanih kazni na temelju procjene jasno definiranog skupa čimbenika, kao što su proporcionalnost, tehničke i organizacijske mjere te nemar; smatra da bi se trebala predvidjeti mogućnost da se sankcije temelje na postotku godišnjeg globalnog prometa poduzeća;

41. ističe da bi se revizije unutarnjih politika i algoritama pružatelja digitalnih usluga trebale provoditi uz dužno poštovanje prava Unije, posebno temeljnih prava korisnika usluga, uzimajući u obzir važnost nediskriminacije te slobode izražavanja i informiranja u otvorenom i demokratskom društvu, i bez objavljivanja komercijalno osjetljivih podataka; apelira na to da je potrebno procijeniti, na temelju pritužbe ili na inicijativu nadzornih tijela, hoće li i na koji način pružatelji digitalnih usluga povećati obujam sadržaja, na primjer u vidu sustava za generiranje preporuka i elemenata za optimizaciju, kao što su automatsko dopunjavanje i popularni sadržaji,

42. smatra da bi izvješća o transparentnosti koja sastavljaju platforme i nacionalna nadležna tijela trebala biti javno dostupna i analizirana u smislu strukturnih trendova u uklanjanju, otkrivanju i blokiranju na razini EU-a;

43. ističe da je važno osnažiti korisnike da ostvaruju svoja temeljna prava na internetu, među ostalim, u okviru lako dostupnih, nepristranih, transparentnih, učinkovitih i besplatnih žalbenih postupaka, mehanizama za obavješćivanje o nezakonitom sadržaju i kriminalnom ponašanju za pojedince i poduzeća, pravnih lijekova, obrazovnih mjera i podizanja razine svijesti o zaštiti podataka i sigurnosti djece na internetu;

utorak, 20. listopada 2020.

44. smatra da je dosadašnje iskustvo pokazalo učinkovitost omogućavanja razvoja inovativnog poslovnih modela i jačanja jedinstvenog digitalnog tržišta na temelju uklanjanja prepreka za slobodno kretanje digitalnih usluga i sprečavanja uvođenja novih, neopravdanih nacionalnih prepreka te da bi se daljnjom primjenom tog pristupa smanjila rascjepkanost unutarnjeg tržišta; nadalje, smatra da se Aktom o digitalnim uslugama mogu pružiti mogućnosti za razvoj znanja i vještina građana u području digitalizacije uz istodobno jamčenje visoke razine zaštite potrošača, među ostalim, i zaštitom sigurnosti na internetu;

45. naglašava neophodnost dogovorenih standarda za osnovnu sigurnost u kiberprostoru kako bi građani mogli u potpunosti iskoristiti prednosti digitalnih usluga; stoga napominje da postoji hitna potreba za koordiniranim djelovanjem država članica u cilju osiguranja osnovne kiberhigijene te sprečavanja opasnosti u kiberprostoru koje se mogu izbjeći, među ostalim, u vidu zakonodavnih mjera;

46. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.